

AKRABALIK İLİŞKİLERİ

Sıla-i rahim: anne karnında başlayan bağı kıyamete kadar yaşatmak

7 A ğ u s t o s 2 0 2 6 C u m a

GİRİŞ

Müslümanlar arasında birbirinden farklı derecede soy, nesep, hısımlık ve akrabalık bağları vardır. Oluşan bu akrabalık ilişkilerinden dolayı aralarında birtakım görevler, haklar ve hükümler meydana gelir. Bunların yerine getirilmesi ve özenle gözetilmesi dinimizin bir emridir. Arapça’da “akrabalık” mânasına isim olarak kullanılan **karâbe**, **kurbe** veya **kurbâ** masdarlarıyla yapılan **zü’l-karâbe**, **zü’l-kurbâ** (çoğulu **zevü’l-kurbâ**) vb. terkipler de “akraba” mânasına gelmektedir. (Vecdi Akyüz, Akraba, DİA, 2/285-287).

Kur’ân-ı Kerîm’de sıla-i rahim kelimesi yer almamakla birlikte çoğulu erhâm yedi âyette sözlük anlamında (meselâ bk. Âl-i İmrân 3/6; En’âm 6/143, 144; Ra’d 13/8), üç âyette “akrabalar, akrabalık bağları, akrabalık hakları” (Nisâ 4/1; Muhammed 47/22; Mümtehine 60/3), iki âyette ülü’l-erhâm şeklinde (Enfâl 8/75; Ahzâb 33/6) “akrabalar” mânasında geçmektedir. (Mustafa Çağrırcı, Sıla-i Rahim, DİA, 37/112-113)

Akrabalar arasındaki ilişkiler İslâm literatüründe *sıla-i rahim* olarak ifade edilir. “Rahim” ile anne rahmi, “sıla” ile de bağ kastedilir. Rahim, anne karnında bebeğin yaratıldığı yerdir. Anne ile cenin birbirine kordonla bağlıdır ve cenin o bağ olmazsa yaşama imkânını kaybeder. Cenin doğup dünyaya geldikten sonra madden ve manen duygusal bir bağı ihtiyaç duyar. Bu bağ, bir ömür muhafaza edilmesi gereken bir bağlıdır. Sıla-i rahim, anne karnında başlayan duygusal bağın kıyamete kadar devam etmesini ifade eder.

Ayrıca sözlükte ‘sıla’ kelimesi mastar olup, kavuşmak, bağ kurmak anlamına gelir. Rahim ise, acıma, koruma, şefkat mânalarına gelmektedir. (İbnü’l-Esîr, en-Nihâye, II, 210)

Akrabalık üç şekilde oluşur: kan bağı, evlilik (sıhriyet) ve süt emme (radâ‘). Bu bağlar; miras, nafaka, evlilik yasakları, bakım, ikram ve ihsan gibi birtakım yükümlülükleri beraberinde getirir.

- ◆ **Birinci derecedeki** (kan bağı) akrabalarımız: anne, baba, çocuklar ve kardeşler, dede, nine, amca ve dayı, hala ve teyze gibi.
- ◆ **Sihriyet (hısımlar)** yolu ile olan akrabalarımız: kayınbaba, kayınvalide ve çocukları gibi.
- ◆ **Süt emme** (radâ') ile oluşan akrabalarımız: süt kardeşler ve çocukları gibi.

A. Kur'ân-ı Kerîm'de Akrabalık (Sıla-i Rahim)

Rabbimiz Kur'ân-ı Kerîm'inde şöyle buyurmaktadır:

ÂYET-İ KERÎME

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا
وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَاتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ مُّعْرِضُونَ

“Bir zamanlar biz İsrâiloğulları’ndan, “Yalnız Allah’a kulluk edeceksiniz; ana babaya, yakın akrabaya, yetimlere, yoksullara iyilik edeceksiniz. İnsanlara güzel söz söyleyin, namazı kılın, zekâtı verin” diyerek söz almıştık. Sonra, içinizden küçük bir kesim dışında, sözüünüzden döndünüz; hâlâ da sırt çevirmektesiniz.” (Bakara, 2/83)

Bu âyet-i kerîmede, Allah’tan başka ilâh tanımamak, ana babaya, akrabaya, yetimlere ve yoksullara iyilik etmek, insanlara güzel söz söylemek, namaz kılıp zekât vermek gibi yükümlülükler üzerinde durulmuştur. Bu hususlar bütün peygamberlere gönderilen kutsal kitapların ortak öğretileri olup, Kur’ân-ı Kerîm’de Müslümanlar da bu tür vecîbelerle yükümlü kılınmıştır (ayrıntılı bilgi için bk. En’âm, 6/151-153; İsrâ, 17/23-39).

Başka bir âyetinde ise Rabbimiz,

ÂYET - İ KERÎME

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلْ مَا أَنْفَقْتُ مِنْ خَيْرٍ فَلِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ
وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ

“Sana Allah yolunda ne harcayacaklarını soruyorlar. De ki: Hayır olarak ne harcarsanız o, ana baba, akraba, yetimler, yoksullar ve yolda kalmışlar içindir. Hayır olarak ne yaparsanız, Allah onu hakkıyla bilir.” (Bakara, 2/215)

Bu âyet-i kerîmenin bizlere verdiği en önemli mesaj şudur: bizler sevap kazanmak için bazı harcamalar yaparız (zekât, infak, sadaka vb.), bu harcamaları yaparken önce kimlerden başlamamız gerektiğini bize öğretir.

Her cuma günü hatibin minberden inerken okuduğu Nahl sûresi 90. âyetinde Rabbimiz;

ÂYET - İ KERÎME

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ
الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

“Şüphesiz ki Allah adaletli davranmayı, iyilik yapmayı ve akrabayı görüp gözetmeyi emreder. Her türlü hayâsızlığı, kötülüğü ve azgınlığı yasaklar. Düşünüp ders almanız diye size öğüt verir.” (Nahl, 16/90)

Bu âyetinde Yüce Allah, dört husus üzerinde durmaktadır. Adaletli olmayı, iyilik yapmayı, akrabaya bakmayı emrederken, her türlü hayâsızlığı ve azgınlığı da yasaklamaktadır. Akrabalık bağlarını gözetmek ilâhî bir emir olarak karşımıza çıkmaktadır.

Akrabaya hakkını vermek anlamında Yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

ÂYET - İ KERÎME

وَاتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تَبْذُرْ تَبْذِيرًا

“Akrabaya, yoksula ve yolda kalmış yolcuya haklarını ver, fakat saçıp savurma.”
(İsrâ, 17/26)

Akrabayı uyarma ve yol gösterme anlamında Yüce Allah Peygamberimize (s.a.s.) hitaben:

ÂYET - İ KERÎME

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ

“(Önce) en yakın akrabanı uyar.” (Şuarâ, 26/214) buyurmuştur.

B. Hadisler Bağlamında Akrabalık İlişkileri

571 yılında Mekke’de dünyaya gelen Peygamberimiz (s.a.s.) çocukluk ve gençlik dönemlerinde bile akrabalık ilişkilerine önem vermiştir. Belli bir dönem dedesi ve amcasının yanında büyüyen Resûlullah (s.a.s.), onlara gayet iyi davranmış ve asla gönüllerini incitecek tavır ve davranış sergilememiştir.

610 yılında Nur dağında Hira mağarasında Cebrail (a.s.) tarafından ilk vahye muhatap olan Peygamberimiz (s.a.s.) evine gelmiş, bir korku ve panik içerisinde bulunduğu esnada eşi Hz. Hatice’ye (r.a.) ‘**Beni örtünüz, beni örtünüz**’ demiş, uyanıp kendine geldiğinde başından geçenleri eşine anlatmış, eşi Hz. Hatice (r.a.) Peygamberimizi (s.a.s.) teskin ederek, “Allah’a yemin ederim ki; Rabbin seni hiçbir zaman utandırmaz. Zira sen akrabanı gözetirsin, âciz olanların ağırlığını yüklenirsin, fakire verir, misafiri ağırlar, hak yolunda halka yardım edersin...”

(Buhârî, Bed’ü’l-vahy, 1) diyerek onu teselli etmiştir.

Bir hadis-i şerifte Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

HADÎS - İ ŞERÎF

الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ أَرْحَمُوا مَنْ فِي الْأَرْضِ يَرْحَمَكُمُ مَنْ فِي السَّمَاءِ الرَّحِمُ
شُجْنَةٌ مِنَ الرَّحْمَنِ فَمَنْ وَصَلَهَا وَصَلَهُ اللَّهُ وَمَنْ قَطَعَهَا قَطَعَهُ اللَّهُ

“Merhametliler, Rahmân’ın merhamet ettiği kimselerdir. Siz yeryüzündekilere merhamet edin ki göktekiler de size merhamet etsin! “Rabim” Rahmân’dan bir bağıdır.

Kim onunla irtibatını sürdürürse Allah da onunla irtibatını sürdürür; kim de onu koparırsa Allah da o kimseyle ilişkisini koparır.” (Tirmizî, Birr, 16)

Başka bir hadisinde ise Resûlullah (s.a.s.);

HADÎS - İ ŞERÎF

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ

“Akraba ilişkisini kesen, cennete giremez.” buyurmuştur. (Müslim, Birr, 19; Buhârî, Edeb, 11)

Akrabalık ilişkilerini (sıla-i rahimi) iman ile ilişkilendiren Peygamber Efendimiz (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

HADÎS - İ ŞERÎF

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمِتْ

“Kim Allah’a ve âhiret gününe inanıyorsa, misafirine ikramda bulunsun. Kim Allah’a ve âhiret gününe inanıyorsa, akraba ile irtibatını sürdürsün. Kim Allah’a ve âhiret gününe inanıyorsa, ya hayır söylesin ya da sussun.” (Buhârî, Edeb, 85)

Resûlullah (s.a.s.);

HADÎS - İ ŞERÎF

“Akrabadan gelen iyiliğe misliyle karşılık veren kimse, tam mânâsıyla akrabasına sıla etmiş değildir. Gerçek sıla, kendisiyle ilgiyi kesenleri görüp gözetmektir.” (Buhârî, Edeb, 15)

C. Akrabalarımıza Karşı Yaklaşımımız Nasıl Olmalı?

1) İyilik Yapmalı ve İyi Davranmalıyız

İyilik, karşılık bekleyerek yapılmamalı, sadece görüp gözetten yakınlarla karşı sıla-i rahimde bulunulmamalı. Aksine, unutan, akrabalık bağlarını koparanlara karşı da bu görev yerine getirilmeli. İyilik yapmak ve iyi davranmak mümince bir duruştur. İyiliğe karşı iyilik, karşılık beklemeden yapılan iyilik ve kötülüğe karşı iyilik yapmak, bu çok zordur ama Allah katında mükâfatı çok büyüktür.

Huzeyfe (b. Yemân) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

HADÎS - İ ŞERÎF

لَا تَكُونُوا إِمْعَةً تَقُولُونَ: إِنَّ أَحْسَنَ النَّاسِ أَحْسَنًا، وَإِنْ ظَلَمُوا ظَلَمْنَا، وَلَكِنْ وَطِنُوا
أَنْفُسَكُمْ، إِنَّ أَحْسَنَ النَّاسِ أَنْ تُحْسِنُوا، وَإِنْ أَسَاءُوا فَلَا تَظْلِمُوا

“İnsanlar iyilik yaparlarsa biz de iyilik yaparız, zulmederlerse biz de zulmederiz.’ diyen zayıf karakterli kimseler olmayın. Bilakis iyilik yaptıklarında insanlara iyilikle karşılık vermeyi, kötülük yaptıklarında ise onlara zulmetmemeyi alışkanlık hâline getirin.” (Tirmizî, Birr, 63)

2) Kalbimizde Sevgi Beslemeliyiz

Müslüman, Allah’ın yarattığı her canlıyı sevmelidir. Sevmek insana doğuştan verilen fitrî bir duygudur. Akrabalık, bir ağacın kökleri, gövdesi ve dalları mesabesindedir. Ağacın gövdesi, dalları ve kökleri arasındaki ilişki neyse akrabalık ilişkilerimizde odur. Akrabalarımız arasında bir sevgi yumağı oluşturmaliyiz.

Akrabalık, kanla kurulan bir bağıdır; onu ayakta tutan ise gönülden gelen ilgidir.

3) İlgi ve Alâka Göstermeliyiz

Ebû Hureyre’nin (r.a.) naklettiği bir hadis-i şerifte akrabalarıyla ilişkisini kesenin durumu şöyle ifade edilmektedir. Resûlullah (s.a.s.) Efendimiz şöyle buyurmuştur:

HADÎS - İ ŞERÎF

إِنَّ أَعْمَالَ بَنِي آدَمَ تُعْرَضُ كُلَّ خَمِيسٍ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ، فَلَا يَقْبَلُ عَمَلٌ قَاطِعٌ رَحِمٍ

“Her Cuma gecesi insanoğlunun amelleri Allah’a arz olunur. Ancak akrabasıyla alâkasını kesen kimsenin amelleri kabul edilmez.” (İbn Hanbel, II, 484)

Bu durum, ibadetlerimizin kabulü, kul hakkının önemi, akraba ilişkilerimizin ne kadar hayati değer taşıdığını gösteren (sıla-i rahim) bir ikazdır. Bu Nebevî uyarıya muhatap olmamak için biz müminlere yakışan, yakınlarımızdan ilgi ve alâkamızı kesmemektir.

4) Ziyaret Etmeli ve Hediyeleşmeliyiz

HADİS-İ ŞERİF

Bir sahâbî Peygamber Efendimize (s.a.s.) gelerek şöyle sordu: “Yâ Resûlallah! Beni cennete yaklaştıracak, cehennemden uzaklaştıracak bir ameli haber verir misiniz?” Peygamberimiz (s.a.s.) adama şöyle buyurdu: “Allah’a ibadet eder, ona hiçbir şeyi ortak koşmaz, namazı kılar, zekâtı verir, akrabasını gözetirsin.” Adam “tamam” dedi ve gitti. Peygamberimiz (s.a.s.) adamın arkasından, “Emrolunduğu şeyleri yaparsa cennete girer” buyurdu. (Buhârî, Zekât, 1; Müslim, İmân, 12)

Akrabalarımızı ziyaret ederek ve hediyeleşerek aramızdaki sıla-i rahim bağlarımızı daha da güçlendirmiş oluruz.

5) Affedici Olmalıyız

Akraba ilişkilerimizde en önemli husus af yolunu seçmektir. Rabbimiz de Peygamber Efendimize hitaben;

ÂYET-İ KERÎME

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ

“Sen af yolunu (kolaylığı) seç, iyi olanı emret, cahillerden yüz çevir” (A’râf, 7/199) buyurarak affetmenin önemini vurgulamıştır. Aramızda yaşadığımız ufak tefek hatalardan, sorun ve sıkıntılardan dolayı akrabalık bağlarını koparmamak gerekir. Özür dilemek suretiyle, aramızda oluşan sorunları kaldırmamız gerekir. Biz Müslüman olarak birbirimizi, akrabamızı affedelim ki, Allah da bizi affetsin.

Sehl b. Muâz b. Enes’in (r.a.), babasından naklettiğine göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

HADİS-İ ŞERİF

أَفْضَلُ الْفَضَائِلِ أَنْ تَصِلَ مَنْ قَطَعَكَ، وَتُعْطِيَ مَنْ مَنَعَكَ، وَتَصْفَحَ عَمَّنْ شَتَمَكَ

“Faziletlerin en üstünü, seninle akrabalık bağlarını kesenle ilişkini sürdürmen, sana vermeyene vermen, sana kötü söz söyleyeni bağışlamandır.” (İbn Hanbel, III, 439)

Rabbimiz diğer bir âyetinde ise:

ÂYET - İ KERÎME

وَلَا يَأْتِلْ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِيَ الْقُرْبَىٰ
وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ
أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

“İçinizden yardım sever ve zengin olanlar akrabaya, yoksullara ve Allah yolunda hicret edenlere artık bir şey vermeyeceğiz diye yemin etmesinler. Bağışlasınlar, hoş görsünler; Allah’ın sizi bağışlamasını arzu etmez misiniz? Allah çok bağışlayıcıdır, çok esirgeyicidir.” (Nûr, 24/22)

D. Akraba İlişkilerini (Sıla-i Rahim) Sürdürmenin Önemi

1) Allah’ın Emri Olduğu ve Rahmet Kapısını Açtığı İçin

ÂYET - İ KERÎME

وَاتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تَبْذُرْ تَبْذِيرًا

“Akrabaya, yoksula ve yolda kalmış yolcuya hakkını ver, fakat malını israf ederek saçıp savurma.” (İsrâ, 17/26)

ÂYET - İ KERÎME

وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ
يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ

“Allah’a kesin söz verdikten sonra sözünden dönenler, Allah’ın korunup gözetilmesini emrettiği hususları (akrabalık bağı) koparıp atanlar ve yeryüzünde bozgunculuk

yapanlara gelince, işte lanet bunlar içindir, varılacak en kötü yerde bunlar içindir.”
(Ra'd, 13/25)

Peygamberimiz (s.a.s.) bir hadis-i şerifinde;

HADİS - İ ŞERİF

“Akrabaya yapılan infak için hem sadaka hem de akrabayı koruyup gözetme sevabı vardır.” (Tirmizî, Zekât, 26) buyurmuştur.

Diğer bazı hadislerde de Allah'ın Rahmân ismiyle sıla-i rahim arasında ilişki kurularak bu görevi yerine getirenlerin ilâhî rahmetten nasiplerini alacaklarına, ihmal edenlerin ise rahmetten yoksun kalacaklarına işaret edilir (Müsned, I, 190, 191, 194; Buhârî, Edeb, 13; Tirmizî, Birr, 16) (Mustafa Çağrı, Sıla-i Rahim, DİA, 37/112-113)

2) Duaların Kabulüne Vesiledir

Dua etmek, mümine yakışan en güzel davranışlardan biridir. Müslüman dua ile Allah katında değer kazanır. Onun için Rabbimiz âyetinde;

ÂYET - İ KERÎME

﴿ قُلْ مَا يَعْبُؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ ﴾

“Duanız olmasa Allah size ne diye kıymet versin.” (Furkân, 25/77) buyurmuştur. Karşılıklı dua etmek sıla-i rahimin bir parçasıdır. Mümin mümine gıyabında dua eder ama akrabalarımıza iyilik ve hayır için dua etmek aynı zamanda sıla-i rahimin bir gereği ve önceliğidir:

HADİS - İ ŞERİF

“Yeryüzünde bir Müslüman Allah'tan bir şey dilerse, günah bir şeyi istemedikçe veya akrabası ile ilgisini kesmeyi arzu etmediği sürece, Allah ya duasını hemen kabul eder, ya onu ahirete saklar, ya da ona vereceği şey kadar bir kötülüğü kendisinden giderir.” (Tirmizî, Da'avât, 115) buyurulur.

HADİS - İ ŞERİF

“Her Cuma gecesi insanoğlunun amelleri Allah'a arz olunur. Ancak akrabasıyla alakasını kesen kimsenin amelleri kabul edilmez.” (Buhârî, el-Edebü'l-müfred, 61)

Mağaraya sığınan üç kişiyle ilgili meşhur hadiste bahsi geçen kişiler sâlih ameller vesilesiyle dua etmekte ve kabulünü niyaz etmektedirler. Bunlardan her biri yalnızca Allah'ın rızasını gözettiği önemli bir amelini zikrederek duada bulundular. İçlerinden birisi anne-babasına yaptığı iyiliği vesile kılarak dua etmiş ve duası kabul olmuştur. Böylece diğerlerinin de dualarına cevap verilmiş, mağaradan kurtulmuşlardır. (Buhârî, Büyü, 98; İcâre, 12; Müslim, Zikir, 100)

Unutmayalım ki; sıla-i rahim, kulun ibadetidir. Kulun Rabbiyle olan bağı koruması için yapması gereken bir görevdir. Ömrün ve rızkın bereketlenmesine, kulun ibadet ve duasının kabulüne vesiledir. Karşılığı hem bu dünyada hem de ahirette verilecek salih amellerdendir.

3) Cehennemden Kurtuluşa ve Cennete Girmeye Vesiledir

Resûlullah (s.a.s.);

HADÎS - İ ŞERÎF

يَا أَيُّهَا النَّاسُ، أَفْشُوا السَّلَامَ، وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ، وَصَلُّوا الْأَرْحَامَ، وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ
وَالنَّاسُ نِيَامٌ، تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ

“Ey insanlar! Selâmı yaygınlaştırın, yemek yedin, akrabalık bağlarını gözetin ve insanlar uykudayken (gece) namaz kılın ki, esenlik içinde cennete giresiniz.”

(Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 42) buyurmuştur.

Yukarıda temas ettiğimiz hadiste de Peygamber Efendimiz (s.a.s.) akrabalık bağını kesenlerin cennete giremeyeceğini söylemiştir (Buhârî, Edeb, 11).

SONUÇ

Gerek âyet-i kerîmelerde gerekse hadis-i şeriflerde akraba ilişkisinin (sıla-i rahim) namaz, oruç, zekât gibi farz ibadetlerden hemen sonra zikredilmesi, İslâm açısından büyük önemi olduğunu göstermektedir. Cumhur ulema sila-i rahimde bulunmanın vâcip olduğunu, terk edilmesi halinde ise büyük günahlardan olduğunu söylemişlerdir.

Akraba ilişkilerimizde, onlara karşı tatlı dilli güler yüzlü olmak, karşılaştığımızda selam verip hâl hatır sormak, kendileri için hayır dilediğimizi, kendilerine dua ettiğimizi söyleyerek bağımızı güçlendirmek, yaşlı olanlarına dünyalık işlerinde yardımcı olmak, maddi sıkıntı hallerinde hibe ya da borç vererek destek olmak, hasta olduklarında ziyaret ederek geçmiş olsun temennisinde bulunmak dinî bir vecibedir.

Akrabalar ile yaptığımız ziyaretler, telefon görüşmelerimiz ve yardımlarımız aramızda sevgi ve muhabbet bağını güçlendirir, dargınlık ve küskünlükleri bitirir. Sevinç ve üzüntüleri birlikte yaşamamıza vesile olur. Yaşlı akrabalarımız toplumda yalnız olmadıklarını, kendileri ile irtibatı kesmeyen akrabaları olduğunu düşünerek geri kalan ömürleri huzur ve mutlu olarak geçirirler.

Üzülerek ifade edelim ki, günümüzde toplumda kaybolmaya yüz tutan değerlerimiz arasında sila-i rahimi de görmekteyiz. Akrabalık ilişkileri son derece zayıflamış yeni yetişen neslimiz hısım-akrabasını tanımaz hale gelmiştir. Aramızda oluşan küçük şeylere takılmadan, sosyal, ekonomik ve kültürel sorunları bir kenara bırakarak, bu dinî ve toplumsal vecibe olan akrabalık ilişkilerimizi ihmal etmemeliyiz.

Kaç akrabamız olduğu nüfus kaydında yazılıdır; kaçını gözettiğimiz ise amel defterimizde.

Bilmeliyiz ki, Rahmân'ın rahmetine mazhar olmak, tehdidinden uzak kalmak, cennetine nail olabilmenin bir yolu da sıla-i rahimden geçmektedir.

Vaazımızı bir hadis-i şerif ile tamamlayalım:

HADİS-İ ŞERİF

Sahâbeden biri Peygamberimize (s.a.s.) gelerek, “Ey Allah'ın Resûlü! Ben akrabalarım ile ilişkilerimi sıcak tutmaya çalışıyorum, onlarsa beni arayıp sormuyorlar. Onlara iyilik ediyorum, onlar bana kötülük ediyorlar. Ben onlara yumuşak davranıyorum, onlar bana kaba davranıyorlar.” der. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem (s.a.s.), o sahâbîye, akrabalarının tutumunun yanlış olduğunu bildirir ve şöyle buyurur: “Sen böyle davranmaya devam ettiğin sürece Allah'ın yardımı seninledir.” (Müslim, Birr, 22)

D U Â

Rabbim akrabalık bağlarını gözeterek bir hayat yaşamayı bizlere nasip etsin.

Kaynaklar: DİA, “Akrabalık” ve “Sıla-i Rahim” maddeleri; DİB, Hadislerle İslâm, “Sıla-i Rahim: Akrabalık Hukuku” maddesi.